

har udtalt, at de Forslag, som kunde gjøres, hvis der overhovedet skal gjøres Forslag, i sig selv vare en Uformuist eller en Uretfærdighed, men jeg har sagt, at det er Noget, som ikke kan være Gjenstand for Lovgivningen her. Jeg har kun betegnet en eneste Gjenstand, der kan ligge for os som Lovgivningsgjenstand, som Middel til at værgе os imod, hvad der her paatænkes, og det har jeg ikke betegnet som en Uretfærdighed, nemlig at lægge Bidraget paa det tiendefrie Hartkorn; jeg har sagt: det vil ikke være til Gavn eller Nytte, om det kommer dertil, men det kan komme dertil, naar vi blive tvungne til at overtage Skoler af denne Art; da er det det simple Middel at lade det tiendefrie Hartkorn betale for den høiere Landboudervisning, thi det tiendefrie Hartkorn og den hele høiere Landboudervisning hænge fuldkomment sammen. Der er kun et indskrænket Quantum tiendefrit Hartkorn, som ikke hører under de større Landbrug, og der er meget lidt tiendeplygtigt Hartkorn, som hører under de store Landbrug, og man vilde altsaa paa den Maade i Almindelighed ramme Sagen. Jeg siger ikke, at det er nogen heldig Veie, men den vilde være hensigtsmæssigere end at indrette en Skole af denne Art, og tilveiebringe Bidrag til den paa den foreslaaede Maade, thi de Bidrag, som kunne komme ved at paalægge Gieverne at betale, have ikke Noget paa sig; det er ikke noget Klæffeligt i Forhold til det, som det koster at indrette Anstalten. Der har ofte nok været Tale om at forøge Betalingen for Gieverne i de offentlige Skoler, og man er bestandig kommen til den Erkjendelse, at det næsten var ugjortligt; men under enhver Omstændighed ere vist Alle komne til den Erkjendelse, at selv det forhøiede Bidrag ikke nær vil kunne dække de Udgifter, som ere forbundne med vort nu bestaaende offentlige Skolevæsen.

Grundtvig: Jeg skal ikke opholde Thinget enten med at gjentage, hvad jeg har sagt ved første Behandling, eller ved nogen nærmere Drostelse af de enkelte Paragrapher, men jeg vil kun minde om, hvad der er min Betragtning af Sagen, og det troer jeg, jeg kan allerbedst gjøre, ved at sige, at dengang vore Seminarier vare i Flor, blev der oprettet et saa-

dant Nyt, og Bygningen, som var udseet dertil, var en gammel, der først maatte rives ned, før den nye Indretning kunde komme istand. Det var en Præst, som skulde have dette Seminarium, og der var en gammel Bisp, som kom til ham for at visiterе, men som var bekendt for, at han ikke holdt af de nye Seminarier. Præsten viste ham om i Stilladset, og viste ham allevegne, hvor hver Ting skulde være, baade Lærerne, Gieverne og det Hele, men da han saa var færdig, slog Bissen sine Arme ud til begge Sider, og sagde: ja, saaledes ønskede jeg at see alle vore Seminarier. Præsten forstod ham nu saa godt, at han ikke ansaae dette for nogen Roes, og jeg maa ligeledes sige, baade ved Stilladset til denne Højskole og til enhver, som ligner den, at saaledes, usødte, ønsker jeg alle slige Anstalter maatte være. Der kan ingen Tvivl være om, at jeg bifalder alle saadanne almene Sætninger, som vi nys hørte, at jo grundigere Indsigt man har i en Livssyssel, desto bedre maa man drive den, og at, jo bedre den bliver drevet, desto mere oplyses og opmuntres Folk rundt omkring til at drive den ligesaa. Nei, det være langt fra mig, enten at ansøre eller at gjendrive saadanne Sætninger, der følge ganske af sig selv. Men efter den Erfaring, der hidtil er kommen til min Kundskab, siger jeg, at alle saadanne Forsøg paa at danne Planteskoler mellem Bøgerne for den levende Virksomhed i Verden, have paa ingen Maade ført enten til en dygtigere Indsigt i Livssystemerne eller til en bedre Anvendelse af Livskræfterne, og derfor have de heller ikke kunnet føde en bedre, en grundigere, en mere frugtbar Livsvirksomhed af sig, men de have netop ikke alene været Sædet, men ogsaa Planteskolen for alle mulige Misgreb. Derhos er det, hvad enten man vil høre det eller ikke, sandt, hvad den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) sagde, at ved alle saadanne Indretninger, hvorved man stræber at oplække en heel Deel Ungdom til den Indbildning, at de forstaae sig paa, hvad de aldrig have kjendt, og forstaae sig langt bedre derpaa end de, der have øvet Sysselen, derved skaber man en Klasse af Folk, der paa een eller anden Maade forlange